

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВІДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

виток та збільшення прибутку напряму залежить від витрат підприємства. Однією з найбільших складових витрат підприємства є матеріальні ресурси, зменшення витрат на них та максимально ефективне використання призводить до збільшення прибутку підприємства, а отже дає можливість розвиватися. Кожне підприємство обирає свій шлях підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів, проте лише комплексні заходи, постійний моніторинг внутрішніх та зовнішніх чинників, що впливають на роботу підприємства, приведуть до суттєвих позитивних зрушень у економічному використанні ресурсів.

Список використаних джерел

1. Бердар М.М. Фінанси підприємств. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с. – ISBN 978–611–01–0090–8
2. Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 256 с. – ISBN 978–966–364–922–1
3. Попович П.Я. Економічний аналіз та аудит на підприємстві / П.Я. Попович. – З–є, вид. перероб. і доп. – Тернопіль: Економічна думка, 2010. – 209 с.
4. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посібн. / Г.В. Савицька. – 2–ге вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2005. – 662 с.

М.М. ЧЕРЕМШУК,

студент, Національний університет харчових технологій,

М.В. ГРИГОРЦІВ,

к.е.н., доцент, Національний університет харчових технологій

Особливості формування і розподілу прибутку малого підприємства

У статті розглянуто поняття «прибуток», визначено сутність формування прибутку малого підприємства. Досліджено механізм формування і розподілу прибутку підприємства. Розглянуто особливості, що впливають на формування та розподіл прибутку.

Ключові слова: прибуток, формування прибутку, розподіл прибутку, управління формуванням прибутку, учасники розподілу прибутку.

М.Н. ЧЕРЕМШУК,

студент, Национальный университет пищевых технологий,

М.В. ГРИГОРЦІВ,

к.э.н., доцент, Национальный университет пищевых технологий

Особенности формирования и распределения прибыли малого предприятия

В статье рассмотрено понятие «прибыль», определена суть формирования прибыли малого предприятия. Исследованы механизмы формирования и распределения прибыли предприятия. Рассмотрены особенности, влияющие на формирование и распределение прибыли.

Ключевые слова: прибыль, формирование прибыли, распределение прибыли, управление формирования прибыли, участники распределения прибыли.

M. CHEREMSHUK,

graduate student, National University of Food Technologies

M. HRYHORTSIV,

candidate of economic sciences, National University of Food Technologies

Features of the formation and distribution of profit small

The article discusses the concept of «profit», the essence of formation of profit small business. Study the mechanism of formation and distribution of profits. The features that influence the formation and distribution of income.

Keywords: profit, income formation, profit sharing, management formation of profit, participants profit distribution.

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки особливого значення набуває питання формування прибутку малого підприємства, оскільки він являється результатом його діяльності. На сьогодні це питання гострої проблематики, оскільки в умовах реформування української економіки спостерігається тенденція до зниження рівня рентабельності виробництва, тому дана проблема є дуже актуальню та потребує подальшого дослідження.

Прибуток має особливе значення в умовах ринкової економіки, характеризує результати діяльності малого бізнесу та являється інтенсифікатором його діяльності.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Про актуальність тематики формування та розподілу прибутку підприємства свідчить рівень її розгляду в наукових працях. Се-

ред видатних вчених, які зробили вагомий внесок у розвиток тематики прибутку в обліковому процесі на різних історичних етапах, слід назвати Л. Флорі, Д. Манчині, Ф. Ескобара, Ф. Марчі, Д. Чербоні, Ф. Беста, А. Гильбо, Е. Леоте, І.Ф. Шера, Г. Сімона, Е. Шламенбаха, Л.І. Гомберга, Є.Є. Сіверса, О.М. Гагагана, А.Л. Бикова, В.Г. Макарова, В.Ф. Палія, Я.В. Соколова, О.Р. Галушка, І.Ю. Єпіфанова, О.О. Сьома, О.Р. Кривицьку.

Значний внесок зробили також українські вчені-професори О.С. Бородкін, Ф.Ф. Бутинець, А.М. Герасимович, Г.Г. Кірейцев, М.В. Кужельний, В.Г. Лінник, П.П. Німчинов, В.В. Сопко, Ю.І. Осадчий, М.Г. Чумаченко.

Нероз'язаність багатьох зазначених проблемних питань управління прибутком на підприємствах України свідчить про актуальність обраної теми.

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Завданням статті є дослідження особливості формування й розподілу прибутку підприємства, оскільки він є найважливішим оцінюючим показником його діяльності, джерелом матеріального добробуту працівників і держави в цілому.

Метою статті є дослідження особливостей формування та розподілу прибутку малого підприємства та пошук резервів його збільшення.

Виклад основного матеріалу. Вся діяльність малого підприємства спрямована на те, щоб забезпечити зростання прибутку або принаймні стабілізувати його на певному рівні. Прибуток малого підприємства є головним джерелом розвитку й удосконалення матеріально-технічної бази.

Прибуток – це рушійна сила ринку, яка визначає вирішення трьох основних взаємопов'язаних проблем: що виробляти, як виробляти і для кого виробляти. Прибуток – це винахідство за підприємницьку діяльність і введення технічних вдосконалень.

Прибуток – одна з основних форм грошових нагромаджень, які створюються в галузях економіки; він є частиною національного доходу, включає вартість додаткового продукту і окремі елементи необхідного. Прибуток займає одне з центральних місць у загальній системі вартісних інструментів і важелів управління економікою. Це виражається в тому, що фінанси, кредит, ціни, собівартість та інші економічні важелі прямо або опосередковано пов'язані з прибутком.

Щодо особливостей управління формуванням прибутку малого підприємства, то слід зазначити, що основним джерелом його формування є операційна діяльність підприєм-

ства. Це зумовлено тим, що лише деякі малі підприємства виходячи зі своїх масштабів мають допоміжне виробництво. Якщо підприємство і здійснює інвестиційну діяльність, то у дуже малих розмірах, через обмеженість вільних фінансових ресурсів, а прибуток, який отримує від цієї діяльності, займає незначну частку в його загальному прибутку. Через це управління формуванням прибутку спрямоване на збільшення його розмірів переважно через зниження собівартості продукції та збільшення обсягів продукції, робіт і послуг, підвищення рентабельності, оскільки від обсягу реалізації продукції й її собівартості залежить розмір прибутку [2].

Прибуток є найважливішим показником ефективності діяльності підприємства, які функціонують за принципами повного господарського розрахунку, самоокупності та самофінансування. І який відображається у фінансовій звітності підприємства: якщо отримані підприємством доходи перевищують витрати – утворюється прибуток, якщо витрати перевищують доходи – збиток.

Особливості визначення та формування результату діяльності малих підприємств регламентуються законами України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», «Про оподаткування прибутку підприємств», Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та офіційною фінансовою звітністю суб'єкта малого підприємництва прибуток підприємства є різницею між чистим доходом, сумою його операційних, інших

Рисунок 1. Порядок формування чистого прибутку малого підприємства на загальній системі оподаткування

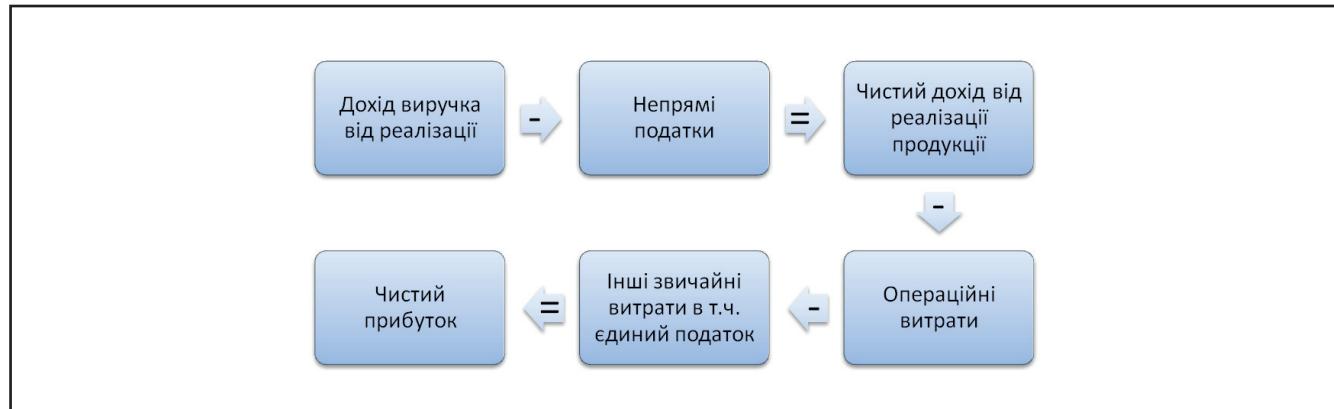

Рисунок 2. Порядок формування чистого прибутку малого підприємства на єдиному податку

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВІДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

звичайних та надзвичайних витрат і податком на прибуток (або інших податків, якщо підприємство перебуває на спрощеній системі оподаткування, звітності та обліку). Послідовність формування чистого прибутку схематично зображена на рис. 1.

Також слід зазначити, що на сьогодні малі підприємства можуть перебувати на одній із трьох видів систем оподаткування (загальна, єдиний податок за ставкою 5% у разі включення ПДВ, єдиний податок за ставкою 3% у разі сплати ПДВ) й відповідно послідовність отримання прибутку маємо підприємством набуватиме дещо інших форм.

Отже, загалом прибуток малого підприємства є різницею між його доходами та витратами. В ньому акумулюються резерви всіх складових елементів діяльності підприємства: виробництво й збут продукції (надання послуг); якість і конкурентоспроможність продукції; ефективність використання ресурсів; собівартість продукції тощо. Це частина додаткової вартості, виробленої та реалізованої, готової до розподілу [3].

Розглянемо механізм формування прибутку малого підприємства на загальній системі оподаткування відповідно до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, що відзначено рис. 1.

Аналізуючи формування прибутку малого підприємства на єдиному податку, слід зазначити, що вони мають право застосовувати спрощену систему оподаткування, якщо їхній дохід у 2016 році не перевищуватиме 5 млн. грн. (у 2015 році – до 20 млн. грн.).

Визначивши чистий прибуток малого підприємства, відбувається процес розподілу, формування напрямків його наступного використання згідно з цілями й завданнями розвитку діяльності.

Водночас розподіл прибутку малого підприємства має деякі особливості. Передусім малі підприємства, переведені на спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, не сплачують податок на прибуток. У цьому разі прибуток, який отримує мале підприємство, повністю залишається в його розпорядженні [5].

Розподіл прибутку малих підприємств на загальній системі оподаткування згідно з положенням бухгалтерського обліку та фінансової звітності можна зобразити схемою, поданою на рис. 3 [5].

Аналізуючи рис. 3, можна зазначити, що прибуток умовно можна поділити на розподіл загального прибутку та розподіл і використання прибутку, який залишається у розпорядженні підприємства.

Учасниками етапу розподілу загального прибутку є держава й мале підприємство, в результаті цього розподілу кожний з учасників отримує свою частку прибутку. Даний етап є важливим як для підприємства так і для держави, адже оптимальне співвідношення прибутку, який спрямовується в бюджет у вигляді податків і тією частиною прибутку, яка залишається. Оскільки раціональний розподіл прибутку дає можливість задоволити загальнодержавні потреби, здійснити реалізацію фінансової політики держави. Достатній розмір прибутку, який залишається в розпорядженні малого підприємства, дає змогу забезпечити його потреби, зокрема розширене відтворення виробництва, соціальний розвиток та матеріальне заохочення персоналу [5].

Також слід відзначити, що однією з найважливіших частин власного капіталу є нерозподілений прибуток, який спрямовується на фінансування розвитку підприємництва або соціального розвитку. Якщо підприємство отримає збиток, це буде негативним фактором для нього, оскільки це свідчить про неефективну діяльність і призведе до зменшення власного капіталу.

При управлінні розподілом прибутку малого підприємництва головним завданням є раціональне визначення співвідношення між частинами прибутку що направляється на накопичення та споживання. Коли весь прибуток малого підприємства буде спрямований на споживання, через старіння устаткування й підвищення витрат на ремонт виробничих основних засобів спостерігатиметься спад виробництва.

Рисунок 3. Розподіл і використання прибутку малого підприємства

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВІДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Спрямування великої частини прибутку в розширення виробництва не являється кращим рішенням, оскільки це може привести до зменшення заробітної плати та витрат на соціальні потреби, матеріальної мотивації працівників, що в свою чергу приведе до відтоку кваліфікаційних кадрів й доходів у майбутньому.

Отже, під час управління розподілом прибутку значну увагу слід звертати на фінансовий стан підприємства і вибирати найбільш прийнятний варіант використання прибутку. Тобто якщо передбачається зростання виробництва, збільшується частина прибутку, яка спрямовується на розвиток виробництва, в разі скорочення останнього збільшується частина прибутку, який спрямовується на споживання [5].

Висновки

Прибуток є важливою складовою для малого підприємства, оскільки сприяє вирішенню важливих позачергових завдань підприємства і є економічним позитивним підсумком виробничої діяльності. Він показує, наскільки ефективно працює підприємство, і визначає можливості фінансувати розвиток своєї діяльності. Механізм розподілу підприємства має бути таким, аби всебічно сприяти підвищенню ефективності виробництва, стимулювати розвиток нових форм господарювання та водночас збільшувати доходи держави.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року №2755–VI [Електрон. ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=35&nreg=2755-17>.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 №436–IV [Електрон. ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №3 «Звіт про фінансові результати», затв. наказом МФУ від 31.03.99 №87 і зареєстровано Міністерством юстиції України 21.06.99, №391 / 3690 (зі змінами та доповненнями). – К., 1999.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку З «Звіт про фінансові результати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.03.99 №87.
5. Буряк Л.Д. / Фінансовий менеджмент у малому бізнесі.
6. Васильців Т.Г., Іляш О.І., Міценко Н.Г. Економіка малого підприємництва.
7. Гриценко О.І. Вплив оптимізації грошових потоків на формування та розподіл прибутку підприємства.
8. Курдіяшко Н.П., Маркова Н.М. Проблемні питання обліку формування фінансових результатів суб'єктів малого підприємництва.